

JHNY

Hankintasääntelyn ”must know” vuonna 2023

Julkisten hankintojen neuvontayksikön vuosiseminaari 14.3.2023

#hankintaseminaari

JHNY

Hankintasääntelystä ja sen kehittämisestä

Johtava lakimies Katariina Huikko

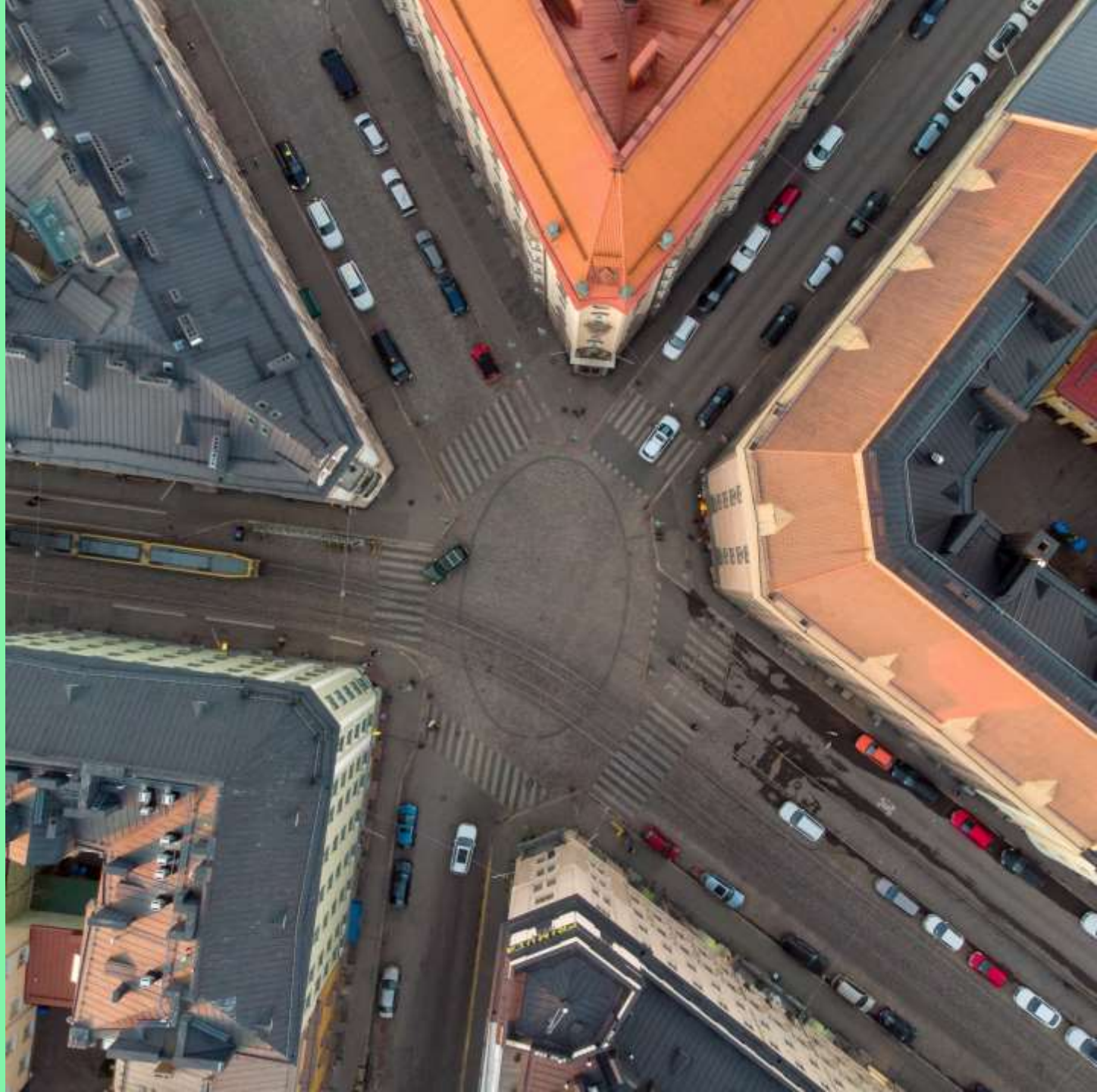
Hankinta- sääntelystä

Toiminta- ympäristön hurlumhei

Lisääntyvät vaatimukset

Selvitäänkö
kuivin jaloin?

Yksityis-
kohtia vai
suuria
linjoja?

JHNY

Sääntely vs. soft law?

Uskalletaanko
riittävästi?

JHNY

Ajankohtaista EU:n hankintoja koskevista pakotteista ja puhtaiden ajoneuvojen sääntelystä

Erityisasiantuntija Olli Jylhä

177/2023 puhtaisten ajoneuvojen lain muutos

- 1) HVA-alueille omat prosentit henkilö- ja pakettiajoneuvoissa
- 2) Määrittely siitä mikä on kuntataustainen yhtiö
- 3) Usean maakunnan alueella toimivan organisaation toiminnassa noudatettavat prosentit

Puhtaiden ajoneuvojen lain muutos

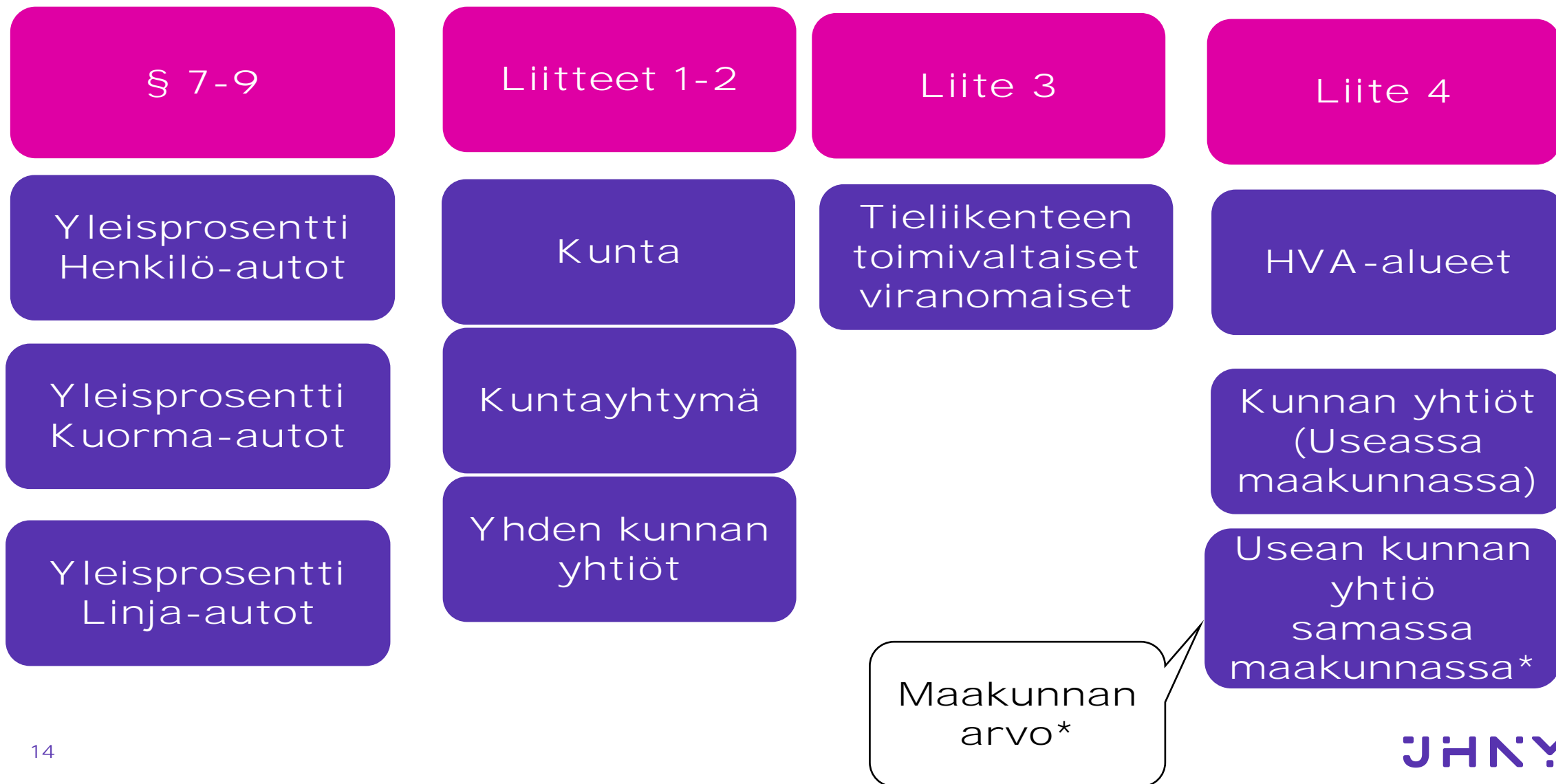
- Määrittely kuntataustaiselle yhtiölle:
  - kuntataustaisella yhtiöllä yhtiötä, jossa yhdellä tai useammalla kunnalla tai kuntayhtymällä on määräysvalta ja jossa yhden tai useamman kunnan tai kuntayhtymän yhteenlaskettu omistusosuus on 50 prosenttia tai enemmän

Puhtaiden ajoneuvojen vaatimukset hyvinvointialueille

Henkilö- ja kevyet hyötyajoneuvot			
Alueet	16.2.2023-	1.1.2026-*	
Etelä-Karjala, Helsinki, HUS; Itä-Uusimaa, Kanta-Häme, Keski-Suomi, Keski-Uusimaa, Kymenlaakso, Länsi-Uusimaa, Pirkanmaa, Päijät-Häme, Satakunta, Varsinais-Suomi, Vantaa ja Kerava	45 %	45 %	
Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa, Pohjois-Pohjanmaa, Pohjois-Savo	35 %	35 %	
Etelä-Savo, Kainuu, Keski-Pohjanmaa, Lappi, Pohjois-Karjala	20 %	20 %	

*2026- samat prosentit mutta kireämmät vaatimukset

Noudatettava vaatimus

JHNY

Pakotteet

Pakotteet

- EU on asettanut pakotteita Venäjän organisaatiolle ja venäläisille henkilöille
- Pakotteiden rikkominen on rangaistavaa rikoslain 46 luvun nojalla
- Hankintayksikköjä koskevia pakotteita on
  - 1) henkilö- ja yhteisöpakotteet
  - 2) Julkisille hankinnoille asetetut pakotteet

Pakotteet, henkilö ja yhteisöpakotteet

- Ukrainan tilanteen johdosta listalla noin 1500 henkilöä ja noin 200 yhteisöä
- Listalla olevien yritysten tai henkilöiden kanssa ei saa käydä kauppaa eikä tällaisille tahoille saa luovuttaa varoja suoraan tai välillisesti
- Koskee julkista sektoria sekä yksityisiä toimijoita
- Käytännössä julkisen puolen kanssa toimivia tahoja on vain muutamia (esim. entinen Hartwall-areena)

Pakotteet, julkiset hankinnat

- Julkisten hankintojen pakotepaketti voimaan 8.4.2022 ((YUTP) 2022/578)
- Pakotepaketti estää venäläisten tahojen osallistumisen julkisiin hankintoihin EU-alueella
- Pakotteiden alla olevien tahojen kanssa ei saa tehdä uusia sopimuksia (uusien kilpailutuksen pohjalta)
- Hankintojen pakotepaketti koskee vain EU-kynnysarvot ylittäviä hankintoja

Pakotteiden piiri

- EU:n hankintadirektiivien piirissä olevien hankintasopimusten tekeminen on kielletty silloin kun toisena osapuolena on
  - Venäjän kansalainen tai Venäjälle sijoittautunut luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, yhteisö tai elin;
  - oikeushenkilö, yhteisö tai elin, jonka omistusoikeuksista tämän kohdan 1 alakohdassa tarkoitettu yhteisö omistaa suoraan tai välillisesti yli 50 prosenttia; tai
  - tämän kohdan 1 tai 2 alakohdassa tarkoitettun yhteisön puolesta tai johdolla toimiva luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, yhteisö tai elin
- Pakotteet koskevat myös alihankintaa
  - Pakotteiden piirissä on alihankkija jonka osuus sopimuksen arvosta on joko yli 10% tai kyseessä on voimavara-alihankkija

Käytännössä tarkoittaa

- 1) Hankintayksikön tulee pyytää uusissa EU kilpailutuksissa, ilmoitus siitä onko toimija pakotteiden piirissä. Epäilyttäviä tarjoajia tulee ”tonkia” tarkemmin.
  - Pakotteiden piirissä olevat toimijat suljetaan pois kisasta
  - Pakotteiden piirissä olevat alihankkijat tulee vaihtaa
- 2) Voimassa olevat EU-kynnysarvon mukaiset sopimuksissa
  - Jatkuva seuranta että esim. alihankinnan johdosta sopimus ei siirry pakotteiden piiriin
  - Jos jotain löytyy niin hankintayksikön pitää ryhtyä toimenpiteisiin

Usein kysyttyä pakotteista 1/4

- Kysymys: Ovatko kaksoiskansalaiset pakotteiden piirissä?
  - Vastaus: Kaksoiskansalaiset ovat pakotteiden piirissä
- Kysymys: Mitkä voivat olla seuraukset pakotteiden laiminlyönnistä?
  - Vastaus: Rikosoikeudellinen vastuu
- Kysymys: Koskeeko selvitysvelvollisuus myös pörssilistattuja yhtiöitä?
  - Vastaus: Koskee myös listattuja yhtiöitä

Usein kysyttyä pakotteista 2/4

- Koskevatko pakotteet alle EU-kynnysarvon olevia hankintoja
  - Vastaus: Henkilö ja yhteisöpakotteet koskevat. Hankinnoille asetetut pakotteet eivät koske-> Ei voi käyttää perusteena sopimuksen jäädyttämiselle tai tarjoajan poissulkemiselle
- Kysymys: Kuuluuko maanvuokrasopimus (esim. huoltoasema) pakotteiden piiriin?
  - Vastaus: Ei kuulu, vain hankinnat kuuluvat. Maan myynti tai vuokraus ei siis ole pakotteiden piirissä
- Kysymys: Sovelletaanko liitteen E mukaisiin hankintoihin
  - Vastaus: Sovelletaan kun hankinnan arvo yli hankintadirektiivin liitteen E mukaisen arvon (750 000€ alv 0%)

Usein kysyttyä pakotteista 3/4

- Kysymys: onko puitesopimuksen/DPS sopimus pakotteiden piirissä
  - Vastaus: On, jos kyseessä on EU-kynnysarvon ylittävä hankinta. Siinä vaiheessa kun hankintasopimuksia tehdään
- Kysymys: Minkälaisia alihankintasuhteita 10% sääntö koskee?
  - Vastaus: Suhteella ei ole väliä. Jos sopimuksen arvosta 10% tuottajalle alihankkijalta tulee kyseinen alihankkija tarkistaa. Eli ei väliä onko kyseessä tavara, palvelu, urakka yms.

Usein kysyttyä pakotteista 4/4

- Kysymys: Mistä lasketaan alihankkijan 10% arvo sellaisissa järjestelyissä missä on useita toimittajia (esim. puitesopimus).
- Vastaus: Oletettavasti yksittäisen toimittajan sopimuksen arvosta. Eli jos toimittaja A toimittaa 100 000€, niin koskee alihankkijoita kyseisen toimittajan kohdalla jonka osuus on >10 000€
- Kysymys: Pakotteiden piirissä olevan alihankkijan sopimuksen arvo ylittää 10%, vaikka tarjoaja on vakuuttanut toisin, mitä meidän pitää tehdä?
- Vastaus: Tuottaja tulee velvoittaa vaihtamaan alihankkija pikimmiten, jos sopuun ei päästä niin sopimus tulee jäädyttää

Hankintojen ilmoittaminen muuttuu – mitä tarkoittaa e- Forms?

Erityisasiantuntija Niina Ruuskanen

EU-hankintojen ilmoittaminen tällä hetkellä (hankintalaki)

- EU-hankintojen ilmoittamisesta säädetty hankintalain 7 luvussa
  - Taustalla hankintadirektiivit (2014/24/EU, 2014/23/EU)
- Hankintalain 59 §:
  - Ilmoitukset on tehtävä ns. vakiolomakeasetuksessa (EU) 2015/1986 vahvistettuja vakiolomakkeita käyttäen. Ilmoituksissa on oltava hankintadirektiivin liitteessä V esitetyt tiedot.

Liitteen E palvelujen, käyttöoikeussopimusten & kansallisten hankintojen ilmoittaminen

- Myös liitteen E palvelut (sote- ym. palvelut) ja käyttöoikeussopimukset on ilmoitettava hankintalain 7 luvun mukaisesti
  - Ilmoitusvelvollisuus perustuen direktiiveihin
  - Hankintalaissa vain yksi kynnysarvo, joka direktiivien kynnysarvoa alempi → sama ilmoitus kaikkiin
- Kansalliset hankinnat: ilmoitusvelvollisuus perustuu vain kansalliseen lakiin

Vakiolomakeasetus (EU) 2015/1986

- Asetus - sovellettava suoraan jäsenmaissa
- Velvollisuus käyttää ilmoitusten julkaisemiseen asetuksessa vahvistettuja vakiolomakkeita
- Vakiolomakkeet ns. klassisen direktiivin, erityisalojen direktiivin, käyttöoikeussopimuksia koskevan direktiivin sekä putu-direktiivin piiriin kuuluville hankintoihin
- Asetuksen mukaisia vakiolomakkeita yhteensä 25
- Lomakkeet kaikkine kenttineen asetuksessa
- Pakolliset täytettävät kohdat määritelty direktiiveissä
  - Lomakkeissa lisäksi vapaaehtoisia tai soveltuviissa tilanteissa käytettäviä kenttiä

Hankintojen ilmoittaminen Hilmassa

- Kaikki hankintalain kynnysarvot ylittävät hankinnat ilmoitetaan Hilma-palvelussa osoitteessa hankintailmoitukset.fi
  - Kaupallisista kilpailutusjärjestelmistä usein julkaisu suoraan Hilmaan
- EU-hankinnat, liitteen E palvelujen hankinnat ja käyttöoikeussopimukset: ilmoitukset toimitetaan Hilmasta edelleen Euroopan unionin julkaisutoimistolle julkaistavaksi TED-sivustolla
  - Ilmoituslomakkeet vakiolomakeasetuksen mukaisia
  - Kansallisia mukautuksia (esim. kaksi erillistä pohjaa samalle vakiolomakkeelle käyttötarkoituksesta riippuen)
- Osassa ilmoituksista julkaisu suoraan TEDiin
- Kansalliset hankinnat/kansalliset lomakkeet: näkyvät vain Hilmassa

EU-ilmoittamisen sääntely

Hankintalaki

- Velvollisuus julkaista ilmoitukset Hilmassa
- Kansallisten ilmoitusten pakolliset tiedot

Hankintadirektiivi

Ilmoitukseen sisältyvät pakolliset tiedot

Vakiolomakeasetus

Ilmoittamiseen käytettävät lomakkeet

Uusi eForms-vakiolomakeasetus (EU) 2019/1780

- Korvaa aiemman vakiolomakeasetuksen
- Tavoitteet:
  - Yksinkertaistaa ilmoittamista
  - Parantaa tietojen saatavuutta hankinnoista
  - Helpottaa ilmoitusten löytämistä ja lisätä avoimuutta
- Tarkoituksena lomakkeet, joiden täyttämisessä voidaan hyödyntää aiempaa paremmin automatiikkaa
- Aiempi asetus kumotaan 25.10.2023 -> Uuden asetuksen mukaiset lomakkeet viim. käyttöön jäsenvaltioissa

”Viime kädessä olisi pyrittävä siihen, ettei tällaisia lomakkeita enää tarvitse täyttää manuaalisesti, vaan ohjelmistojärjestelmien olisi luotava ne automaattisesti.”

Vakiolomakeasetus (EU) 2019/1780, johdanto (8)

Uudet vakiolomakkeet

- 1) Suunnittelu
  - 2) Kilpailu
  - 3) Ennakoilmoitus suorahankinnasta
  - 4) Tulokset
  - 5) Sopimusmuutokset
  - 6) Ilmoituksen muutos
- Esim. lomaketta ”Tulokset” käytetään kaikkiin jälki-ilmoitukseen
  - Jäsenvaltioilla joustovaraa
    - Kansallisesti mahdollista mm. jättää osa kentistä lomakkeilta pois tai määrittää vapaaehtoiset kentät pakollisiksi
    - Lomakkeisiin kansallisesti valittavat kentät asetuksen liitteellä (osa pakollisia)

Käyttöönoton valmistelusta Suomessa

- Hankintalain muutos? HE 115/2022 esitettiin
  - muutosta säännökseen, jossa viitattu vakiolomakeasetukseen
  - valtiovarainministeriön asetuksenantovaltuuksista ilmoittamista koskien

Neuvonta ilmoittamiseen liittyvissä asioissa

- JHNY:n neuvonta hankintayksiköille
  - Oikean lomakkeen valinta
  - Ilmoituksen sisältöön ja hankintalainsäädännön tulkintaan liittyvät kysymykset
- Hilman tukipalvelu
  - Hilman tekniseen käyttöön liittyvät kysymykset

Yhteenveto

- Hankintojen ilmoittamiseen käytettävät lomakkeet muuttuvat syksyllä 2023
- Muutos perustuu EU-asetukseen
- Jäsenmaat voivat mukauttaa lomakkeita kansallisiin tarpeisiin sopiviksi
- Tarkoittaa käytännön muutoksia ilmoittamiseen

Hankinnoista ilmoittamisen uudistus (eForms-uudistus)

Laura Kivikangas, tuoteomistaja

Agenda

- eForms-uudistus ja aikataulu
- Olennaisimmat muutokset
- Mistä saa lisää tietoa

eForms-uudistus ja aikataulu

eForms-uudistus

- Hankinnoista ilmoittaminen yhdenmukaistuu koko EU-alueella. Hankinnoista ilmoitetaan jatkossakin Hilmassa ja Hilma toimii eSenderinä TEDin suuntaan kuten nykyäänkin
- Käyttöön tulee 6 erilaista vakiolomaketta, joilla voidaan kattaa 40 erilaista ilmoitustyyppiä
  1. Suunnittelu
  2. Kilpailu
  3. Ennakkoilmoitus suoramarkinnasta
  4. Tulokset
  5. Sopimusmuutokset
  6. Ilmoituksen muutos
- Lisäksi tulee kansallisia ilmoituksia

Hilman siirtyminen eForms-ilmoitukseen

- 1.9.2023 alkaen
  - Kaikki uudet ilmoitukset ja niiden korjausilmoitukset tehdään eForms-ilmoituksina
  - Vanhanmuotoisia uusia ilmoituksia ei voi enää tehdä
  - Poikkeuksena korjausilmoituksen tekeminen vanhanmuotoiseen ennen 1.9.2023 julkaistuu ilmoitukseen
- 30.9.2023
  - Viimeinen mahdollinen päivä tehdä vanhanmuotoinen korjausilmoitus vanhanmuotoiseen ilmoitukseen
- Selvitämme, miten vanhanmuotoisia dynaamisia hankintajärjestelmiä (DPS) koskevat hankintailmoitukset voidaan muuttaa eForms-muotoon esim. TEDin konversiotyökalulla ja mitä toimenpiteitä se vaatii hankintayksiköiltä
- Aikataulu koskee myös rajapintakäyttäjiä
- Tiedotamme siirtymävaiheen tarkemmista aikatauluista ja yksityiskohdista mm. konversiotyökalusta Hilman sivuilta

Olennaisimmat muutokset

Olellnaisimmat muutokset 1/2

- Ilmoituksen voi tehdä samanaikaisesti useana kieliversiona
- Markkinakartoituksille tulee oma ilmoitus
- Mahdollisuus kansallisten hankintojen jälki-ilmoituksen tekemiseen
- Jälki-ilmoitukselle tulee uusi Tulokset-sivu, joka selkeyttää kilpailutuksen tulosten antamista
- Tarjotaan aikaisempaa enemmän valmiita vaihtoehtoja valittaviksi listalta ja vapaatekstikenttiä vähennetään

Olellaisimmat muutokset 2/2

- Ilmoitettavia asioita jonkin verran enemmän ja jotkin tulee ilmoittaa tarkemmalla tasolla kuin aiemmin
  - Esim. poissulkemisperusteet pakollisina tietoina ilmoituksella – päällekkäisyys ESPD:n kanssa
- Jatkossa riippumatta siitä, onko hankinta jaettu osiin vai ei, on ilmoituksella Hilmassa ja TEDissä aina vähintään yksi osa. Osien sisällön rooli on eForms-ilmoituksissa suurempi kuin aikaisemmin
- Kaikkia ilmoituksia voi korjata, myös jälki-ilmoitusta
- Manuaalinen tarkastus TEDissä loppuu hyvin harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta
- Hilman käyttöliittymää uudistetaan

Mistä saa lisää tietoa

Tutustu Hilmaan eForms -tietoiskut

- Tulevat tietoiskut keväällä 2023:
  - 28.3.2023 klo 9–9.45 Hilman eForms-uudistusten esittelyä
  - 18.4.2023 klo 9–9.45 yleistä tietoa eFormseista ja uudistuksen etenemisestä
    - Tämä tietoisku tallennetaan
  - 9.5.2023 klo 9–9.45 Hilman eForms-uudistusten esittelyä
  - 30.5.2023 klo 9–9.45 Hilman eForms-uudistusten esittelyä
  - 13.6.2023 klo 9–9.45 Hilman eForms-uudistusten esittelyä
- Aikaisempien tietoiskujen materiaalit ovat saatavissa ja osallistuminen tietoiskuihin tapahtuu Hilman sivuilta

eForms-koulutukset syksyllä 2023

- Järjestämme kaksi samansisältöistä koulutusta eForms-uudistuksesta yleisesti:
  - 17.8.2023 klo 12–13.30
  - 22.8.2023 klo 13–14.30
- Järjestämme lisäksi kolme samansisältöistä käyttöliittymäkoulutusta Hilmaa käyttäville hankintayksiköille:
  - 25.8.2023 klo 12–14
  - 29.8.2023 klo 13–15
  - 8.9.2023 klo 12–14
- Seuraa eForms-uudistuksen etenemistä Hilman sivuilta

Kiitos! (Hilma)

Finalistit

Tuomi Logistiikka Oy: Erikoislääkäripalvelujen yhteishankinta kolmelle hyvinvointialueelle

Helsingin kaupungin rakentamispalveluliikelaitos Stara:
Asfalttipäällystystyöt

Bonushankinta:

Tampereen kaupunki / Pirkanmaan hyvinvointialue:
Lastensuojelun sijaishuollon laitoshoidon ja ammatillisen perhehoidon palvelut

FINALISTI

Tuomi-Logistiikka

Erikoislääkäripalvelut

Erikoislääkäripalveluiden hankinta dynaamisen kaltaisessa menettelyssä

Vuoden taidokkain hankinta –kilpailu, 14.3.2023

Annika Temonen, hankintapäällikkö, Tuomi Logistiikka Oy

Pyry Jylhä-Vuorio, kehittämispäällikkö, osaajapooli, lääkärit, Tähtisairaala

 TUOMI
Logistiikka

 TÄHTISAIRAALA

Tähtisairaala ja Tays Kehitysyhtiö

- **Tähtisairaala** on Pirkanmaan, Kanta-Hämeen ja Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueiden yhteistyönä tehtävää kehitystyötä terveydenhuollon palveluiden parantamiseksi.
- Tähtisairaala Kehityspalveluilla parannetaan terveydenhuollon asiakaslähtöisyyttä, hankintoja, koulutusta ja opetusta sekä pyritään turvaamaan osaajien riittävyys eri sairaaloissa.

Yhdistämme resurssiviisaasti.

- **Tays Kehitysyhtiö Oy** on sairaanhoitopiirien in-house yhtiö, joka tuottaa ja koordinoi näitä kehityspalveluita
- Toiminta käynnistynyt keväällä 2020
- Omistajat Pirha (59,4 %), Hyvä-EP (21,6 %), Omahäme (19,0 %)
- Puite- ja palvelusopimuksissa periaatteena omistajien yhdenvertaisuus
- Henkilöstö ensisijaisesti siirtynyt yhtiöön osakkaiden palveluksesta
- Tällä hetkellä palveluksessa 7 asiantuntijaa
- Toimitilat Tampereella ja Seinäjoella
- www.tahtisairaala.fi

Tuomi Logistiikka Oy

- Julkisella puolella toimiva, yhteiskunnallisesti vaikuttava hankinnan ja logistiikan ammattilainen.
- Hankintapalvelumme tarjoaa kattavaa palvelua Tuomen omistajaorganisaatiolle sekä sidosyksiköille.
- Palvelumme koostuu muun muassa asiakkaille kilpailutettavien hankintojen läpiviennistä, yhteishankintojen kilpailuttamisesta ja sopimushallinnasta
- Kilpailutusmäärä vuositasolla noin 250-300 hankintaa eri tuote- ja palvelukategorioissa
- Tavoittemme hankinnoissa on etsiä rohkeasti sekä toiminnallisesti että taloudellisesti vaikuttavia ratkaisuja asiakkaidemme monialaisten palveluiden toteuttamiseksi.

Osaajapooli

Osaajapooli tuo sairaaloiden käyttöön heidän tarvitsemiaan resursseja laadukkaalla ja tehokkaalla tavalla.

Säästää esihenkilöiden aikaa rekryointiprosessissa

Tekee resurssien tarpeen ja käytön läpinäkyväksi

Tuottaa suuremman määrään asiantuntijoita rekrytoinnin piiriin

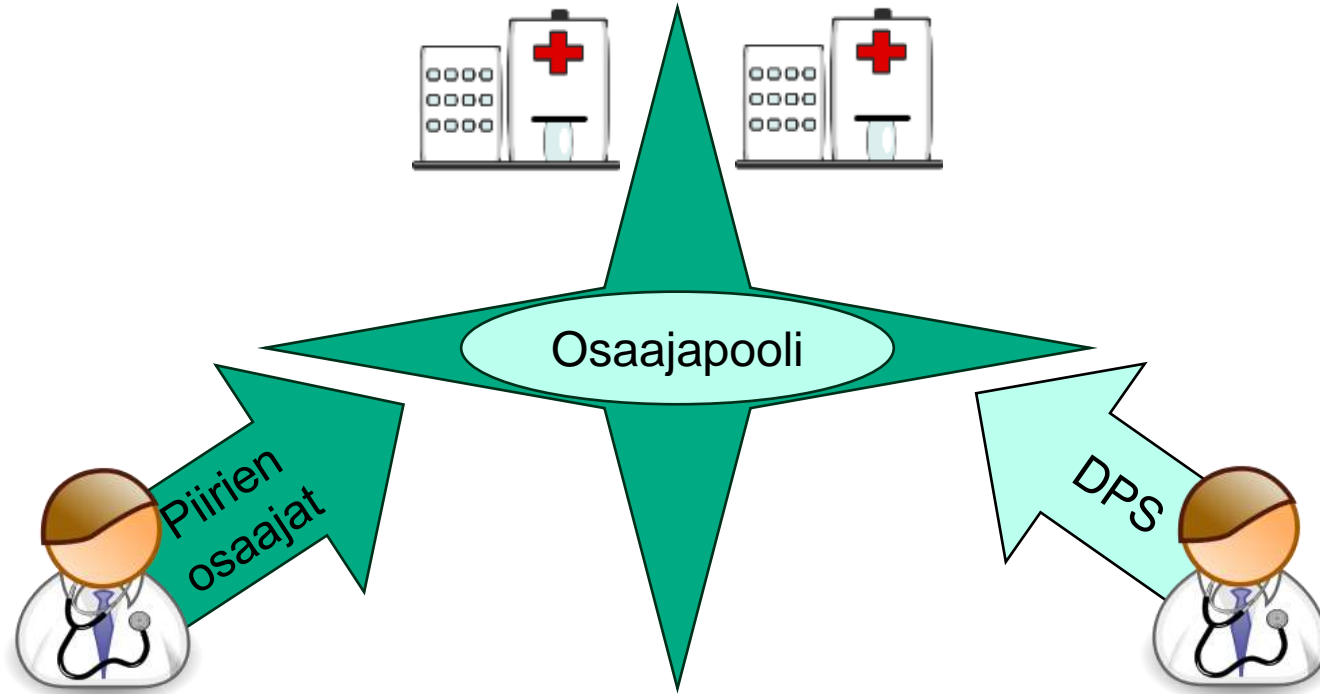
Osaajien kysyntä

Parantaa laatua ja lisää kustannusvaikuttavuutta

Poistaa sairaaloiden välistä kilpailua resursseista

Tuo erikoislääkäreiden ostopalvelusopimusten kilpailutushyödyt kaikille

Osaajien tarjonta

Tasapainottaa ostopalvelujen ja omien resurssien käyttöä

DPS-dynaaminen hankintajärjestelmä:

- Suurella kilpailutuksella paras hintaetu
- Tukee osaajapoolipalvelua

Osaajapoolirekisteri:

- Vapaaehtoiset omat työntekijät ilmoittavat yhteystietonsa
- Asiantuntijatyövoima liikkuu tarveperustaisesti

Dynaamisen kaltainen menettely

- Menettely perustettiin tukemaan Osaajapoolia
- Hankintamenettelyllä pyrittiin vastaamaan mahdollisimman laajasti eri erikoislääkäritarpeisiin, joita tarvitaan erityisesti sijaisuuksina eri toimialueilla
  - Tarpeet voivat olla yksittäisien vuorojen paikkauksia tai pidempiaikaisia sijaisuuksia (esim. rekrytointi ei onnistu)
- Kyseessä hankintalain liitteen E mukainen hankinta, jonka hankintamenettelyyn noudatettiin hankintalain 109 §:ää ja soveltaen dynaamisen hankintajärjestelmän periaatteita
  - Avoinna jatkuvasti, uudet osallistumishakemukset käsitellään osallistumispyynnössä asetetussa määräajassa
- Hankinta on jaettu kahteen osa-alueeseen
  - 1) Yksilöity hankinta
    - Hankinnassa mukana olevat asiakkaat voivat kilpailuttaa DPS:n sisällä esim. yksittäistä erikoisalaa koskevaa lääkäripalvelua tietyksi ajaksi
  - 2) Jatkuva palvelukapasiteetti
    - Tehdään yksi, useita erikoisaloja koskeva puitejärjestelyn kaltainen hankinta, jota kaikki asiakkaat voivat esim. nopeissa, lyhytaikaisissa sijaistuksissa käyttää
- Hankinnassa yhdistyi perinteisistä hankintamenettelyistä piirteitä niin dynaamiseen hankintajärjestelmään, puitejärjestelyyn kuin avoimeen menettelyyn liittyen

Järjestelmän kulku

Kiitos! (Tuomi ja Tähtisairaala)

Annika Temonen, Tuomi Logistiikka Oy
annika.temonen@tuomilogistiikka.fi

Pyry Jylhä-Vuorio, Tähtisairaala
pyry.jylha-vuorio@pirha.fi

 TÄHTISAIRAALA

TUOMI
Logistiikka

FINALISTI

Helsingin kaupungin
rakentamispalveluliikelaitos
Stara

Asfalttipäällystyöt

Stara

Helsinki

Päällystystyöt 2022

Ympäristökriteerien terävöittäminen

Kuntatalo;

Julkisten hankintojen neuvontayksikön vuosiseminaari 2023

Vuoden taidokkain hankinta

Heikki Laristo

14.3.2023

Stara

Vuodesta 2009 Stara on pitänyt Helsingistä huolta itsenäisenä toimijana, mutta juuremme ulottuvat jo 1878 perustettuun rakennuskonttoriin.

Vuonna 2017 Starasta tuli liikelaitos.

Tänään Stara huolehtii Stadista noin 1 250 ammattilaisen voimin.

Tuotamme kaupunkiympäristön rakentamisen ja hoidon sekä logistiikan palveluja Helsingin tarpeisiin.

Staran suurin asiakas (tilaaja) on Kaupunkiympäristön toimiala.

Helsinki

Staran asfalttihankinnat 2022

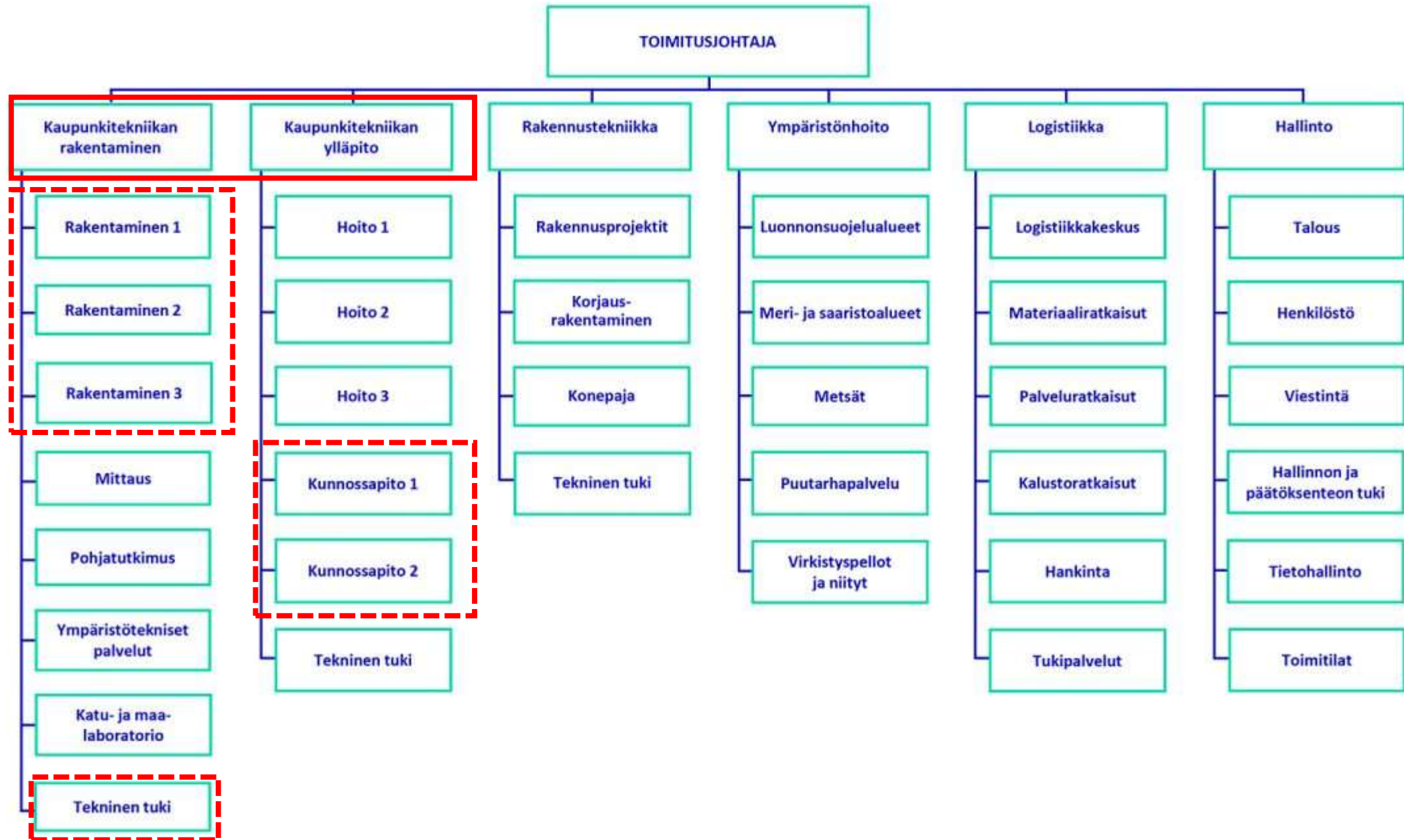
Kaupunkitekniikan rakentamisen osaston
uudisrakennuskohteiden päällystystyöt ja ylläpidon osaston
uudelleenpäällystystyöt

8 asfalttiurakkaa

7 kuukautta työaikaa

76 000 tonnia asfalttia (n. 70 ha)

Hankinnan arvo n. 5,8 M€

- Vuosittain toistuva EU-hankinta, avoin menettely.
- Hankintakokonaisuudessa oli kahdeksan Staran asfalttiurakkaa alueellisesti ja laadullisesti jaettuna:
  - Alue 1, läntiset kaupunginosat, pieni kokoluokka ja iso kokoluokka
  - Alue 2, pohjoiset kaupunginosat, pieni kokoluokka ja iso kokoluokka
  - Alue 3, itäiset kaupunginosat, pieni kokoluokka ja iso kokoluokka
  - Koko kaupungin SMA-urakka (kivimastiksiasfaltti)
  - Koko kaupungin valuasfalttiurakka
- Sekä kaksi Kaupunkiliikenne Oy:lle ostopalveluna kilpailutettua urakkaa:
  - Jyräasfalttityöt
  - Valuasfalttityöt
- Kilpailutus helmikuussa, päätöksenteko maaliskuussa.
- Urakka-aika 1.5. – 30.11.
- Samoilla asiakirjoilla erillinen talviasfalttiurakka ajalle 1.12. – 30.4.

- Vaikka hankinta oli tuttu, edelsi sitä laaja selvitystyö hankinnassa noudatettavien ympäristökriteerien määrittelemiseksi.
- Ohjaavia tekijöitä; Kaupunkistrategia ”Kasvun paikka” ja Hiilineutraali Helsinki –toimenpideohjelma.
- Suurena julkisena hankkijana kaupungilla on keskeinen rooli ympäristöasioiden edistäjänä.
- Merkittävä osuus kaupungin hiilijalanjäljestä muodostuu infra- ja talonrakentamisesta, joihin kohdistuu useita päästövähennystoimenpiteitä.
- Helsinki onkin liittynyt ”Päästöttömät työmaat – Kestävien hankintojen green deal” –sopimukseen joka tähtää vähäpäästöisten työkoneiden asteittaiseen lisäämiseen ja päästöttömän työmaan toimintamalliin.
- Em. sopimukset ja ohjelmat velvoittavat myös Staran sopimuskumppaneita.

Vuoden 2022 tasolla tämä tarkoitti Staran hankinnoissa että:

- päästötön työmaa –konsepti, seurantajärjestelmä ja ensimmäiset yhteiset hankintakriteerit on luotu,
- työkoneet ovat päästöiltään vähintään Stage IIIB ja kuorma-autot Euro V tasoa tai puhtaampia.

Lisäksi Stara lähti rohkeasti yhteistyössä pk-seudun kuntien kanssa yhtenäistämään tarjouspyyntö- ja sopimusasiakirjoja tukeakseen ympäristökriteerien käyttöönottoa markkina-alueella.

Toimittajien kanssa oli käyty markkinavuoropuhelua jo aiemmin kiristyvien ympäristökriteerien esille nostamiseksi ja toimijoiden kuulemiseksi.

Käytännössä:

- Pyysimme voittamassa olevilta urakoitsijoilta selvityksen yritysten sertifioiduista ympäristöjärjestelmistä tai -suunnitelmista
- Sopimuskumppaneiksi valittujen tuli toimittaa urakkakohtainen ympäristösuunnitelma.
- Urakassa käytettävän kaluston soveltuvuutta seurattiin sopimuskaudella urakanseurannassa käytetyn sovelluksen kautta. Kohteessa käytetty kalusto kirjattiin päiväkirja –osioon.
- Urakoitsija oli velvollinen vastaanottamaan työkohteesta poistetun asfaltin ja sai käyttää sitä uusiomateriaalina Asfalttinormien sallimissa määrin, RC-massojen osuus oli n. 60 %

Huomiot vuoden 2022 päällystystöiden hankinnoissa:

- + yhteinen tahtotila naapurikuntien kanssa löytyi
- + työkalut ja toimintatavat ympäristöasioiden seurannassa tulivat tutuiksi
- + ympäristökriteerit otettiin laajasti käyttöön kaikissa Staran infraurakoissa
- + hintavaikutusta ei havaittu
- pienemmät yritykset eivät pystyneet vastaamaan kalustovaatimukseen

Kiitos

Heikki Laristo

Projektipäällikkö

Stara

Kaupunkitekniikan rakentaminen

Tekninen tuki

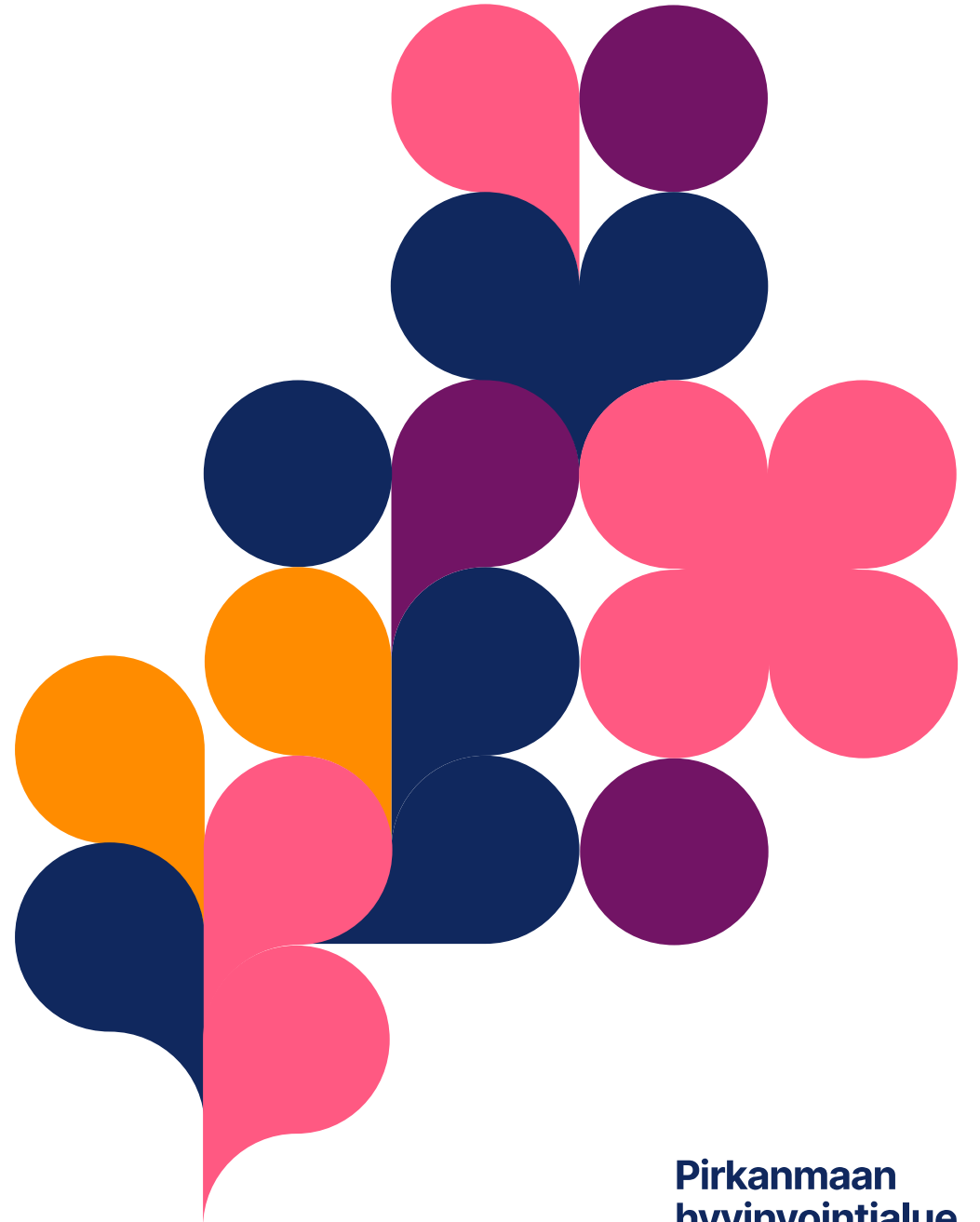
BONUSHANKINTA

Tampereen kaupunki/
Pirkanmaan
hyvinvointialue

Lastensuojelun
sijaishuollon laitoshoidon
ja ammatillisen
perhehoidon palvelut

Lastensuojelun sijaishuollon laitoshoidon ja ammatillisen perhehoidon palvelujen hankinnasta

Milla Ahola, Palveluhankinnat
Mervi Lyytikäinen, Valvonta-
asiantuntija

Lastensuojelun sijaishuollon hankinta

Lastensuojelun sijaishuollon laitoshoidon ja ammatillisen perhehoidon palveluilla tarkoitetaan sijoitettujen lasten ympärivuorokautista luvanvaraista hoitoa, jonka tulee olla lastensuojelulain (417/2007), sosiaalihuoltolain (1301/2014) ja yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain (922/2011) mukaista.

Tarjouspyyntö sisälsi seuraavat palvelut:

- 1) Ammatillinen perhehoito
- 2) Perustason laitoshoido
- 3) Erityistason laitoshoido
- 4) Vaativan tason laitoshoido
- 5) Erityinen huolenpito

Arvioitu kokonaisarvo on ilman alv:tä 590 000 000,00 €.

Asiakaskokemuksen laaja kartoittaminen 1/2

Osana Pirkanmaan sijaishuollon hankinnan valmisteluja kartoitettiin laajasti asiakkaiden ajatuksia ja kokemuksia laadukkaasta sijaishuollon palvelusta.

Kartoitukseen käytettiin seuraavia menetelmiä:

- **Zef-kyselyt** lastensuojelulaitoksiin ja ammatillisiin perhekoteihin sijoitetuille lapsille ja heidän vanhemmilleen.
→ yhteensä 68 lapsen ja 47 vanhemman vastaukset, joista laadittiin kooste.
- **Kokemusasiantuntijavanhempien yksilöhaastattelut** Teamsin kautta (yhteistyössä Suomen Kasper ry:n Vanhempien ääni lastensuojeluun-osallisuushanke).
→ haastateltavat kokemusasiantuntijaksi koulutetut vanhemmat saivat pienen palkkion.
- **Kokemusasiantuntijanuorten ajatusten kerääminen** (yhteistyössä Pesäpuu ry).
→ nuoria käytiin tapaamassa ja he saivat kommentoida palvelukuvausluonnoksia.
- **Microsoft Formsia hyödyntäen kysely lastensuojelun jälkihuollossa oleville nuorille.**

Asiakaskokemuksen laaja kartoittaminen 2/2

- Asiakkaiden ääni ja kokemus tuli aidosti kuuluviin hankinnan valmisteluissa.
- Kerättyä kokemustietoa hyödynnettiin laadittaessa palvelukuvauksia, esim. ” *Seksuaalivähemmistöt ja sukupuolen moninaisuus kohdataan toimintayksikössä arvostavasti* ”- vaade kirjattiin kokemusasiantuntijanuorten tapaamisten pohjalta.
- Myös hankinnalle asetetuissa tavoitteissa huomioitiin asiakkaiden kokemukset ja toiveet → ” *Sijaishuoltopaikat toimivat lapsilähtöisesti, läpinäkyvästi ja lasten oikeudet tunnistaen. Sijaishuoltopaikat antavat sijoitetuille lapsille mahdollisuuksia tulla kuulluiksi ja osallisiksi omassa arjessaan ja heitä koskevassa päätöksenteossa. Pirkanmaan hyvinvointialueen sijoitettuja lapsia arvostetaan ja heille osoitetaan ymmärrystä, turvaa ja hellyyttä.* ”
- Kerätty asiakaskokemus tiivistettiin Hehku Visualin Johanna Vuorenmaan toimesta visuaaliseen muotoon hankintasopimuksen liitteeksi (kts. viimeinen dia).
- Tavoitteena on, että ko. asiakirja eläisi puitesopimuskumppaneiden arjessa mukana esim. yksiköiden yhteisissä tiloissa kehystettynä kuvatauluna muistuttaen arjessa yksiköiden työntekijöitä siitä, miksi ja miten laadukasta sijaishuollon työtä tehdään. Sen pohjalta voi syntyä myös hyviä keskusteluja lasten ja työntekijöiden välille.

Henkilöstömitoituksia koskevat ratkaisut

- Lastensuojelun sijaishuollon kentällä on valtavat henkilöstön rekrytoinnin haasteet.
- Henkilöstössä on merkittävää vaihtuvuutta.
- Pätevät ja kokeneet työntekijät ovat kiven alla.
- Pirkanmaan sijaishuollon hankinnassa kentän tilanne on huomioitu ja on yritetty tulla tässä palveluntuottajia vastaan siten, että vaadittava laatu pysyisi kuitenkin korkealla tasolla ja vaateet vastaisivat lupaviranomaisen vaateita.

Henkilöstövaateissa on huomioitu:

- Tulevat mahdolliset lainmuutokset.
- Joissain henkilöstöä koskevissa vaateissa on jätetty väljyyttä, Esim. ” Jos luvanmyöntäjä on erityisistä syistä hyväksynyt osaksi henkilöstömitoitusta työntekijän, jolla ei ole sosiaali-, terveys- tai kasvatustutkintoa vaan esim. ammattitutkinto tai erityisammattitutkinto, voi tilaaja näissä tilanteissa käyttää harkintaa, hyväksytäänkö tällainen henkilö osaksi tilaajan asettamaa vähimmäismitoitusta. Harkinnassa huomioidaan henkilön työkokemus kyseisessä toimintayksikössä ja muun hoito- ja kasvatushenkilökunnan koulutus- ja kokemusrakenne. ”

Hankinnan vahvuudet ja perehtyneisyys:

- Laaja asiakastarpeiden kartoittaminen.
- Lasten, nuorten ja vanhempien kokemuksellisen asiantuntemuksen selvittäminen.
- Sosiaalialan ammattilaisten osaamisen hyödyntäminen.
- Sopimusasiakirjojen käytettävyys niin tilaaja-palveluntuottaja-yhteistyössä kuin asiakas-sosiaalityöntekijätyöskentelyssä sopimuksen käytännön soveltamisessa.
- Sopimuksen saavutettavuus (mm. laatuliite ja asiakirjat näkyvillä)
- Sopimuksen laaja-alainen käyttöönotto myös käytännön työntekijöiden parissa.
- Substanssiasiantuntijan työaikaresurssi hankinnan valmisteluihin.

Lastensuojelun sijaishuollon hankinnan vastuuhenkilöt:

Milla Ahola, Palveluhankinnat, suunnittelija / hankinta-asiantuntija, milla.ahola@pirha.fi

Mervi Lyytikäinen, sosiaalityöntekijä, substanssiasiantuntija, mervi.lyytikainen@pirha.fi

Piemillä asioilla = SUURI merkitys!

lapsen ja nuoren tunteiden ymmärtäminen

kodinomaisuus ja lämpö

samanarvoisuus

ihmissuhteiden tukeminen

aito kuuntelu

unelmien tukeminen

Välittämisen KULTTUURI

Mitä kuuluu?

↳ lapset & vanhemmat

yhteinen keskustelu

mielekkäs tekeminen

arvostus ja osallisuus

↳ lapset & vanhemmat

avoin tiedonkulku ja ajantasainen tieto

luottamus

yhteisöllisyys

YHDESSÄ tekeminen

lapset & nuoret

Laadukas SIAISHUOLTO
sijaishuoltopaikan laatuvaatimukset asiatekaan silmin

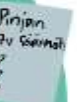
Pirkanmaan hyvinvointialue

vanhemmat

! vaikutusmahdollisuudet

väkemmistöjen arvostava kohtaminen

oikeuksista kertominen

oikeudenmukaisuus

Eri ole massaa

vapaus olla lapsi ja nuori

My Place omalla tilalla

Yksilöllisyys & KOHTAAMINEN

kuulluksi tekeminen

jatkuva oppiminen

kehittyminen

PYSYVÄT AIKUISET

RIITTÄVÄ HENKILÖSTÖ

Vuoden
taidokkaimman
hankinnan
palkitseminen

Neuvontayksikkö haluaa palkitsemisella
nostaa esiin hyviä käytäntöjä ja levittää
tietoa onnistuneista hankinnoista
hankintoja tekeville hankintayksiköille

Vuoden taidokkaimman hankinnan kriteerit

- Vuosina 2021-2022 kilpailutettu hankinta
- Hankintalain / erityisalojen hankintalain /putulain mukainen hankinta
- Kynnysarvot ylittävä
- Arviointikriteeri: hankinnan yleinen onnistuminen
  - Tärkeintä on, että hankinta on viety maaliin mallikkaasti ja että siinä on oivallettu hyödyntää sellaisia hankintalain mahdollistamia keinoja taidokkaasti, joiden tuloksena on syntynyt kokonaisuutena katsoen onnistunut hankinta.
- Huomioon voidaan ottaa *esimerkiksi*
  - *uudenlainen tapa hankkia*
  - *hyvä vuorovaikutus hankintaprosessissa*
  - *tulosperusteisuus*
  - *vaikuttavuus*
  - *Innovatiivisuus*
  - *yhteiskunnallinen vastuullisuus, esimerkiksi ekologinen tai sosiaalinen kestävyys*
  - *ketterä sopimuskehitys sopimuskaudella*

Palkitseminen:

Kunniamaininta

Yleisön suosikki

Vuoden
taidokkain
hankinta +
kunniamaininta

Kunniamaininta

Tampereen kaupunki/
Pirkanmaan
hyvinvointialue

Lastensuojelun
sijaishuollon laitoshoidon
ja ammatillisen
perhehoidon palvelut

Vuoden taidokkain
hankinta

Yleisön suosikki

Vuoden taidokkain hankinta

Voittaja:

Helsingin
kaupungin
rakentamis-
palvelu-
liikelaitos
STARA

Asfaltti-
päällystystyöt

Kunniamaininta:
Tuomi-Logistiikka
Erikoislääkäri-
palvelut

Ajankohtaista oikeuskäytäntöä markkinaoikeudesta 1/2

14.3.2023 Markus Ukkola

Ajankohtaista oikeuskäytäntöä markkinaoikeudesta

2/2

- **Teemoja:**
- Referenssit
- Hankintamenettelyn keskeyttäminen
- Hankintasopimuksen muutos

Referenssit 1/6

- MAO 36/2023
- Markkinaoikeus toteaa, että oikeuskäytännössä on vakiintuneesti katsottu, ettei tarjoajalla lähtökohtaisesti tarvitse olla tarjouspyynnössä edellytetyjä resursseja vielä tarjouksen tekohetkellä, vaan riittää, että tarjouksessa on sitouduttu tarjouspyynnössä edellytetyn hankinnan toteuttamiseen tarjouspyynnössä edellytetyillä resursseilla sopimuskauden alkaessa.
- Esillä olevassa asiassa ei ole kuitenkaan kyse voittaneen tarjoajan resursseja vaan referenssejä eli kokemusta koskevasta vaatimuksesta. Tarjoaja ei voi osoittaa kerryttäneensä aiempien vastaavien hankkeiden kautta syntynyttä monipuolista tietotaitoaan pelkästään sitoutumalla rekrytoimaan uusia henkilöitä tai hankkimaan muita yksittäisiä resursseja sopimuskauden alkamiseen mennessä. Näin ollen tarjoajan referenssien osalta ei ole lähtökohtaisesti riittävää, että tarjouksessa on sitouduttu tarjouspyynnössä edellytetyn kokemuksen kerryttämiseen sopimuskauden alkaessa.

Referenssit 2/6

- MAO 36/2023 jatkuu:
- Hankintayksikkö on nyt esillä olevassa hankintamenettelyssä edellyttänyt tarjoajien toimittavan selvityksen referenssivaatimuksen täyttymisestä tarjousten jättämisen yhteydessä. Tarjouspyynnössä on nimenomaisesti vaadittu tarjousten olevan täsmällisesti laadittu tarjouspyynnön ja sen liitteiden mukaisesti tarjouksen tarjouskilpailusta poissulkemisen uhalla. Lisäksi tarjouspyyntöasiakirjoissa on nimenomaisesti edellytetty, että vaadittu kokemus on kertynyt viimeisen kuuden vuoden aikana. Viimeksi mainitun ajanjakson ei voida katsoa tarkoittaneen tarjousten jättämiselle varatun määräajan umpeutumisen jälkeistä aikaa. Näin ollen markkinaoikeus katsoo, että tarjouspyynnön referenssivaatimuksen täyttymistä on tullut arvioida tarjousasiakirjojen perusteella sellaisina kuin ne ovat olleet tarjousten jättämiselle varatun määräajan päättymishetkellä.
- Edellä esitetyllä tavalla voittanut tarjoaja ei tarjousasiakirjoissaan ilmoitetun perusteella ole täyttänyt tarjouspyynnössä asetettua vaatimusta vähintään kahden vuoden kokemuksesta hankintaa vastaavasta palveluntuottamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalta viimeisen kuuden vuoden aikana. Siten voittanut tarjoaja olisi tullut hankintalain 114 §:n 1 momentin nojalla sulkea tarjouskilpailusta.

Referenssit 3/6

- MAO H411/2022
- Valittaja on ilmoittanut tarjousaineistossaan selvityksenä tarjoajien referenssejä koskevan tarjouspyynnön vaatimuksen täyttämistä kohteita, joiden sopimuskausi on sijoittunut ajalle 1.5.2016–30.4.2022. Valittajan tarjouksessa tarjoajaksi on ilmoitettu Services Netto Oy ja tarjouksen referenssiliitteellä yritykseksi sekä kyseinen osakeyhtiö ja sen Y-tunnus että ”Services Netto” niminen yksityinen elinkeinonharjoittaja ja tämän Y-tunnus viimeksi mainittujen osalta lisämerkinnöin ”eti.” ja ”etin.”. Markkinaoikeus toteaa, että näiden merkintöjen voidaan epäselvyydestään huolimatta katsoa käyttöyhteydessään viitanneen aiemmin Netto Services -nimisellä toiminimellä harjoitettuun elinkeinotoimintaan. Asiassa saadun selvityksen perusteella Netto Services -toiminimellä elinkeinotoimintaa harjoittanut yksityinen elinkeinonharjoittaja on vastuuhenkilönä Services Netto Oy:ssä. Näin ollen hankintayksikön on tullut referenssilomakkeen tietojen perusteella ymmärtää, että referenssikohteiden palveluntarjoajana on ensin ollut Netto Services niminen yksityinen elinkeinonharjoittaja ja myöhemmin Services Netto Oy. Referenssiliitteen mainittujen merkintöjen perusteella ei voida myöskään katsoa olleen epäselvää, mikä taho on toteuttanut referenssin kohteena olevan palvelun.

Referenssit 4/6

- MAO H411/2022 jatkuu:
- ...markkinaoikeus katsoo, että hankintayksikkö on voinut pyytää valittajalta lisäselvitystä elinkeinon harjoittamisen oikeudellisen muodon muuttumisesta ja hankintayksikön on tullut tällainen lisäselvitys sitä pyydettyään ottaa huomioon hankintaoikaisupäätöstä tehdessään.
- Markkinaoikeus toteaa, että hankintayksikön on tullut viimeistään hankintaoikaisupäätöstä tehdessään olla tietoinen siitä, että Netto Services nimistä yksityistä elinkeinonharjoittajaa ei käytetä hankinnan toteuttamisessa alihankkijana, vaan että kyseessä on ollut tilanne, jossa aiemmin yksityisenä elinkeinonharjoittajana toiminimellä harjoitettua elinkeinotoimintaa on esitetty jatkettun osakeyhtiön muodossa ja jossa asiallisesti on arvioitavana, että voidaanko aiemmin toiminimellä harjoitettua toimintaa referenssikohteissa hyväksyä perustetun osakeyhtiön referenssiksi. Näin ollen valittajaa ei ole voitu sulkea tarjouskilpailusta sillä perusteella, ettei valittaja ole nimennyt alihankkijakseen sellaista elinkeinonharjoittajaa tai toimittanut ESPD-lomaketta sellaisesta elinkeinonharjoittajasta, joka ei tosiasiallisesti osallistu hankinnan toteuttamiseen.

Referenssit 5/6

- MAO H412/2022
- Valittajan tarjouksesta on selvästi ilmennyt, ettei se ole aikonut hyödyntää hankinnan toteuttamisessa muiden yksiköiden voimavaroja vaan on aikonut toteuttaa hankintasopimuksen omissa nimissään ja vedonnut tarjouksessaan ilmoittamiinsa referensseihin valittajan omina referensseinä. Kysymys ei näin ollen ole hankintayksikön esittämän mukaisesti ollut siitä, että valittajan olisi tarjouspyynnön vaatimusten mukaisesti menetelläkseen tullut nimetä tarjouksensa ESPD-lomakkeella Lassila & Tikanoja Oyj voimavara-alihankkijakseen tai jättää tarjous ryhmittymänä.

Referenssit 6/6

- MAO H412/2022 jatkuu:
- Asiassa esitetty selvitys osoittaa, että Lassila & Tikanoja Oyj on 1.1.2021 alkaen muuttanut yritysrakennettaan järjestämällä liiketoimintojaan eri tytäryhtiöidensä hoidettaviksi ja tässä yhteydessä siirtänyt siivouspalveluja koskevat liiketoimintansa tytäryhtiönsä L&T Siivous Oy:n tuotettaviksi. Lassila & Tikanoja Oyj on ilmoittanut tästä järjestelystä 24.11.2020 julkaisemassaan ja avoimesti saatavilla olleessa tiedotteessa, jonka mukaan muutos ei ole vaikuttanut sen asiakkaiden tilaamiin palveluihin, jotka ovat jatkuneet samojen työntekijöiden toimesta keskeytyksettä siirrosta huolimatta. Esitetyn selvityksen perusteella Lassila & Tikanoja Oyj on helmikuussa 2021 tiedottanut Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoidopiirin kuntayhtymää myös erikseen sähköpostitse liiketoimintojensa yhtiöittämisestä ja siirtämisestä tytäryhtiöidensä hoidettaviksi. Hankintayksiköllä on siten ollut hallussaan asiakirjat, joista kyseinen liiketoimintasiirto on ollut havaittavissa. Valittajan tarjouksissaan ilmoittamissa referensseissä on ollut kyse tällaisista valittajan emoyhtiön Lassila & Tikanoja Oyj:n alun perin hoitamista referenssitoimeksiannoista, jotka se on liiketoimintasiirrolla siirtänyt valittajan hoidettaviksi. Valittajalla on tässä tilanteessa ollut oikeus tukeutua liiketoimintasiirrossa luovuttajana olleen emoyhtiönsä referensseihin omina referensseinään.
- Edellä lausuttu huomioon ottaen markkinaoikeus katsoo, että hankintayksikkö on menetellyt valittajaa kohtaan syrjivästi ja suhteellisuusperiaatteen vastaisesti, kun se on sulkenut valittajan tarjouskilpailusta sillä perusteella, että valittajan ilmoittamat referenssit kohdistuvat pääosin ajalle ennen valittajayhtiön perustamista.

Hankintamenettelyn keskeyttäminen 1/4

- Hankintalain 125 § > Hankintamenettely voidaan keskeyttää vain todellisesta ja perustellusta syystä.
- Aiemman hankintalain 73 a §:n yksityiskohtaiset perustelut: hankintamenettelyn keskeyttämiseen on oikeuskäytännössä suhtauduttu suhteellisen sallivasti eikä uudella säännöksellä ole tarkoitus tiukentaa vallinnutta tulkintakäytäntöä...Hyväksyttävänä keskeyttämisperusteena on [oikeuskäytännössä] pidetty hankintayksikön muuttunutta rahoitustilannetta, hankinnan kohteen tai hankinnan tarpeen muuttumista hankintamenettelyn aikana ja epäonnistunutta tarjouspyyntöä, jonka perusteella on ollut mahdotonta suorittaa vertailua.
- TaVM 48/2010 vp: hankintamenettelyn keskeyttäminen ei edellytä vakavien tai poikkeuksellisten seikkojen olemassaoloa.

Hankintamenettelyn keskeyttäminen 2/4

- MAO 76/2023 > Markkinaoikeus katsoo, että hankintayksiköllä on ollut oikeus määrittää hankintansa kohde uudelleen omaksumansa aiempaa tiukempien ajoneuvojen päästöttömyystavoitteiden huomioon ottamiseksi ja paikallisliikenteen muuttuneiden sekä tulevaisuudessa muuttuvien toimintatapojen ennakoimiseksi. Hankintayksikön hankinnan tarpeensa muutoksesta esittämää ei ole asiassa esitetyn selvityksen perusteella aiheutta epäillä.
- Hankintansa tarpeen muututtua hankintayksiköllä on ollut todellinen ja perusteltu syy keskeyttää hankintamenettely.
- MAO 74/2023 > Markkinaoikeus katsoo, että hankintayksikkö on keskeytetyssä hankintamenettelyssä perustellusti voinut pitää tarjouspyynnössä asettamaansa käyttäjätukipalveluja koskevaa referenssivaatimusta tulkinnanvaraisena ja siten epäonnistuneena tarjoajan soveltuvuusvaatimuksena. Tarjouspyynnön tulkinnanvaraisuus on hankintalain 125 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla todellinen ja perusteltu syy hankintamenettelyn keskeyttämiselle.

Hankintamenettelyn keskeyttäminen 3/4

- MAO 83/2023 > Hankintaoikaisupäätöksessä hankintamenettelyn keskeyttämistä on perusteltu muun ohella sillä, että hankintayksikkö ei ole saanut yhtään hyväksyttävää tarjousta. Markkinaoikeus katsoo, että hankintayksiköllä on ollut tässä tilanteessa hankintalain 125 §:n 1 momentissa tarkoitettu todellinen ja perusteltu syy keskeyttää hankintamenettely. Asiassa ei ole myöskään käynyt ilmi, että hankintayksikkö olisi pyrkinyt hankintamenettelyn keskeyttämisellä tarjoushintojen tinkimiseen.
- MAO 68/2023 > Kun asiassa otetaan huomioon edellä ainoan tarjouksen jättäneen valittajan soveltuvuudesta todettu sekä se, että hankintayksiköllä olisi ollut vakiintuneen oikeuskäytännön perusteella oikeus keskeyttää hankintamenettely jo sillä markkinaoikeudessa esittämällään perusteella, että se on saanut tarjouskilpailussa vain yhden tarjouksen, markkinaoikeus katsoo, että hankintayksiköllä on ollut hankintalain 125 §:n 1 momentissa tarkoitettu todellinen ja perusteltu syy hankintamenettelyn keskeyttämiseen.

Hankintamenettelyn keskeyttäminen 4/4

- MAO 46/2023 > Hankintayksikön esittämät syyt hankintamenettelyn keskeyttämiselle ovat liittyneet siihen, että hankintayksikön menettely, jossa se on kohdellut yhtä tarjoajista muista tarjoajista poikkeavalla tavalla, ei ole ollut omiaan turvaamaan tarjoajien tasapuolista ja syrjimätöntä kohtelua. Lisäksi tarjouspyynnön vähimmäisvaatimusten muuttaminen kesken tarjouskilpailun on voinut vaikuttaa potentiaalisten tarjoajien haluun jättää tarjous tai tarjousten vertailuun.
- Edellä esitetyn perusteella markkinaoikeus katsoo, että hankintayksiköllä on ollut hankintalain 125 §:n 1 momentissa tarkoitettu todellinen ja perusteltu syy hankintamenettelyn keskeyttämiseen.
- MAO 42/2023 > Asiassa esitetyn selvityksen perusteella hankinnan kohteena olevaa Houtskarín laiturialueita koskevaa rakennusurakkaa ei voida enää toteuttaa täysin alkuperäisten purku- ja rakennustyön suunnitelmien mukaisesti. Markkinaoikeus katsoo, että kuvatussa tilanteessa on hankintayksikön kannalta perusteltua, että se voi uudelleenarvioida purku- ja rakennustyön tarpeen sekä aikataulun ja tarvittaessa kilpailuttaa hankinnan uudelleen.

Hankintasopimuksen muutos 1/6

- Hankintalain 136 § 1 momentti > Hankintasopimusta tai puitejärjestelyä ei saa EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa tai kansalliset kynnysarvot ylittävissä liitteen E mukaisissa palveluhankinnoissa taikka käyttöoikeussopimuksissa olennaisesti muuttaa sopimuskauden aikana ilman tämän lain mukaista uutta hankintamenettelyä.
- Pykälän 1 momentissa on listattu tilanteet, joissa ainakin pidetään muutosta olennaisena.
- Pykälän 2 momentissa on säädetty tilanteista, joissa 1 momentissa säädetyn estämättä voidaan kuitenkin tehdä muutos hankintasopimukseen tai puitejärjestelyyn ilman uutta hankintamenettelyä.

Hankintasopimuksen muutos 2/6

- MAO 44/2023 > Markkinaoikeus katsoi ensin, että valittajalla oli oikeudellinen intressi saattaa sopimuksen muuttamista koskeva kysymys markkinaoikeuden arvioitavaksi.
- MAO viittasi mm. EUT:n ratkaisuun asiassa C-576/10, komissio vs. Alankomaat, jossa katsottiin, että hankinta-asiassa sovellettavat säännökset ovat lähtökohtaisesti ne, jotka ovat voimassa sillä hetkellä, jolloin hankintaviranomainen valitsee noudatettavan menettelytyypin ja päättää lopullisesti siitä, onko se velvollinen järjestämään kilpailun ennen julkisen hankintasopimuksen antamista
- Kun hankintapäätöksen jälkeen aloitetut neuvottelut poikkeavat tuntuvasti jo käydyistä neuvotteluista ja kun ne näin ollen ovat omiaan ilmentämään osapuolten tahtoa neuvotella keskeiset sopimusehdot uudelleen, voi olla perusteltua soveltaa sellaisen direktiivin säännöksiä, jonka täytäntöönpanoa varten varattu määräaika on päättynyt mainitun päätöksen tekoajan jälkeen.

Hankintasopimuksen muutos 3/6

- MAO 44/2023 jatkuu:
- Asiassa esitetyn selvityksen perusteella hankintayksikkö ja X Oy eivät ole muuttaneet alkuperäistä hankintasopimusta kirjallisesti eikä hankintayksikkö ole tehnyt sopimuksen muuttamisesta päätöstä. Näin ollen markkinaoikeuden todettavissa ei ole nimenomaista ajankohtaa, jona mahdollisella sopimuksen muuttamisella voitaisiin katsoa syntyneen uudelleenkilpailuttamisvelvoite ja tämän perusteella uusi hankintasopimus.
- Unionin tuomioistuimen edellä mainitusta ratkaisusta asiassa C-576/10 ilmenevistä sovellettavan säädöksen arvioinnin perusteista voidaan kuitenkin ottaa johtoa myös muutoksenhaun kohteen yksilöimisessä. Jos sovellettavan hankintasäädöksen yksilöimisessä merkityksellisenä on pidettävä sopimuskaudella toteutettuja sellaisia sopimuspuolten neuvotteluja, jotka ovat olleet omiaan ilmentämään osapuolten tahtoa neuvotella keskeiset sopimusehdot uudelleen, voidaan tällaisia neuvotteluja pitää merkityksellisinä myös muutoksenhaun kohdetta yksilöitäessä.

Hankintasopimuksen muutos 4/6

- MAO: Muutoksenhaun kohteena asiassa voidaan pitää hankintayksikön ratkaisuna pidettävää menettelyä niissä voittaneen tarjoajan kanssa käydyissä neuvotteluissa ja kirjeenvaihdossa, joiden seurauksena voittanut tarjoaja on aloittanut liikennöinnin ja jatkanut sitä hankinnan kohteessa 4 hankintasopimuksen vastaisella kalustolla.
- Asiassa esitetyn selvityksen perusteella hankintayksikkö ei ole julkaissut hankintailmoitusta sopimuksen muuttamisesta tai sen johdosta mahdollisesti syntyneestä uudesta hankintamenettelystä. Näin ollen siinä tilanteessa, että sopimusta katsottaisiin muutetun erityisalojen hankintalain 124 §:n vastaisesti olennaisesti ilman uutta erityisalojen hankintalain mukaista hankintamenettelyä, on näin syntynyt suorahankintaa ja hankintasopimusta koskien muutoksenhakuajaksi katsottava kuusi kuukautta kyseisen hankintasopimuksen tekemisestä.
- Valitus oli saapunut ajoissa markkinaoikeuteen.

Hankintasopimuksen muutos 5/6

- MAO 44/2023 jatkuu:
- Markkinaoikeus toteaa, että asiassa esitetyn selvityksen mukaan hankintayksikkö ei ole lopullisesti luopunut hankintasopimuksessa linja-autoille asetetuista vaatimuksista tai hyväksynyt sitä, että voittaneen tarjoajan kalusto voisi olla hankintasopimuksen vastainen koko sopimuskauden ajan. Esitetyn selvityksen mukaan hankintayksikkö on päinvastoin pyrkinyt noudattamaan hankintasopimuksen ehtoja ja asiassa on jo ennen hankintasopimuksen toteuttamista ryhdytty toimenpiteisiin voittaneen tarjoajan kaluston saattamiseksi vastaamaan sen tarjouksessa esitettyä. Hankintayksikkö on lukuisia kertoja saattanut kalustopoikkeamaa koskevat näkemyksensä voittaneen tarjoajan tietoon, reklamoinut puutteista useita kertoja ja myöhemmin soveltanut hankintasopimuksessa ja myös tarjouspyynnön liitteenä olleessa tarjouspyyntöluonnoksessa olleita sopimussanktioita. Hankintayksikkö on lisäksi ilmoittanut voittaneelle tarjoajalle sopimuksen purku-uhasta.

Hankintasopimuksen muutos 6/6

- Asiassa on edelleen otettava huomioon, että hankintasopimukseen on kirjattu useita erilaisia virheisiin ja viivästyksiin puuttumisen keinoja, joista sopimuksesta irtautumista koskevat ehdot ovat muodostaneet vain osan. Lisäksi voittaneen tarjoajan kalustotoimittajan myöhästymisilmoituksen mukaan sähkölinja-autokalusto toimitetaan vuoden 2022 loppuun mennessä. Näin ollen asiassa ei myöskään voida katsoa, että hankintayksikkö olisi tosiasiallisesti luopunut hankintasopimuksessa asetetuista kalustovaatimuksista siitä syystä, että hankintayksikkö ei ole purkanut hankintasopimusta liikennöinnin aloittamisen ja vuoden 2022 päättymisen välisenä ajanjaksona.
- Edellä esitetyn perusteella markkinaoikeus katsoo, että hankintayksikkö ei ole muuttanut hankintasopimusta olennaisesti sopimuskauden aikana eikä hankintayksikön menettelyssä ole myöskään muutoin ollut kysymys lainvastaisesta suorahankinnasta.

Kiitos! (Markkinaoikeus)

Markkinaoikeus

Sörnäistenkatu 1

00580 Helsinki, Finland

Puh. +358 (0) 29 56 43300

E-mail. markkinaoikeus@oikeus.fi

**Julkisten hankintojen
instrumentti IPI
ja
Kolmansien maiden tukia
koskeva FSR**

Sanna Nyssölä

Riikka Hietanen

**Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet**

Mikä IPI?

- **International Procurement Instrument (IPI), Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2022/1031 – kolmansien maiden instrumentti julkisten hankintojen vastavuoroisuudesta**
- **Asetus on tullut voimaan 29.8.2022 ja sitä sovelletaan tämän jälkeen käynnistyviin hankintoihin**
- **Kyse on kolmansien maiden (GPA-sopimuksen ulkopuoliset maat) tarjoajien, tavaroiden ja palvelujen EU-alueen julkisiin hankintoihin pääsyn vastavuoroisesta rajoittamisesta, jos kyseiset maat eivät tarjoa EU:n yrityksille riittävää pääsyä omille julkisten hankintojen markkinoilleen**
- **Asetuksen tavoitteena on tarjota EU-alueen yrityksille parempia edellytyksiä kilpailla julkisista hankinnoista kolmansissa maissa**
- **Kaksivaiheisissa menettelyissä noudatetaan vain kerran:**
  - puitejärjestelyissä järjestelyä perustettaessa
  - DPS-soveltaminen silloin, kun DPS:n perusteella tehtävän hankinnan ennakoitu arvo ylittää EU kynnysarvot

Mitä? (IPI)

Soveltamisala: Asetusta sovelletaan ns. kolmansista maista tuleviin tarjoajiin tai tarjouksiin

→ asetusta **EI** sovelleta EU:n sisämarkkinoilla toimiviin tahoihin, GPA-sopimusten piirissä oleviin tai kahdenvälisiin kauppasopimuksiin.

→ Asetusta **EI** sovelleta automaattisesti, vaan vasta asetuksen luoman mekanismin jälkeen.

Kynnysarvot:

- Tavarat ja palveluhankinnat yli 5 M€
- Rakennusurakat ja käyttöoikeussopimukset yli 15 M€

Kynnysarvo on IPI-toimikohtainen, komissio määrittelee sen ja se voi näin olla korkeampikin kuin edellä mainittu minimi.

Poikkeukset soveltamisalaan:

- Vähiten kehittyneistä maista tulevat tavarat ja palvelut (ellei kyse IPI:n kiertämisestä)
- Komission poikkeuslupa pienille alle 50 000 asukkaan hallintoyksikön hankintaviranomaiset

Eli? (IPI)

Komissio käynnistää tutkinnan ja neuvottelun kolmannen maan kanssa

Jos neuvotteluissa ei saavuteta tulosta, jonka mukaan EU-yrityksillä on vastavuoroiset edellytykset osallistua hankintakilpailuihin kolmannessa maassa, IPI tulee sovellettavaksi kyseisistä maasta tuleviin tarjoihin komission vahvistamalla tavalla → IPI-toimenpiteet

Hankintayksikön ja tarjoajan velvollisuus noudattaa IPI-toimenpidettä

Hankintayksikön velvollisuudet:

1. **Jos IPI-toimenpide tulee sovellettavaksi, hankintayksikön tulee lisätä hankinta-asiakirjoihin viittaus asetuksen ja mahdollisten IPI-toimenpiteiden soveltamiseen**

2. **Toimenpiteitä ovat pistemäärän oikaisumenettely tai tarjoajan poissulku**
  - A) KOMISSIO valitsee oikeasuhtaisen ja tehokkaimman toimen sekä sovellettavat prosentit
  - B) Valintaperusteen ollessa kokonaistaloudellinen edullisuus → pistemäärän oikaisu (= vähennys). Enintään 50 % pistemäärästä
  - C) Valintaperusteen ollessa halvin hinta → oikaisu 100 % pistemäärästä (= hinnan suhteellinen korottaminen)

Pistemäärän oikaisu on laskennallinen ja tehdään tarjousten vertailuvaiheessa. Pistemäärän oikaisu EI vaikuta sopimuksen hintaan

Tarjousten poissulkeminen

3. **Hankintayksikön raportointivelvollisuus TEDissä osana jälki-ilmoitusta**

Tarjoajan velvoitteet

- **Hankinta-asiakirjoissa edellytetään:**
  - Tarjoaja ei voi teettää alihankintana yli 50 % sopimuksen arvosta sellaisilla yrityksillä, jotka ovat peräisin IPI-toimenpiteen kohteena olevasta kolmannesta maasta
  - Enintään 50 % hankinnan kohteena olevista tavaroista ja palveluista ovat IPI-toimenpiteiden kohteena olevasta kolmannesta maasta. Sisältää sekä tarjoajan että tämän alihankkijoiden osuuden hankinnan kohteesta
  - Tarjoajan tulee toimittaa hankintayksikölle tämän pyynnöstä riittävä näyttö alihankkijoiden ja/tai hankinnan kohteena olevan tavaran/palvelun alkuperästä. Toimitettava viimeistään sopimuksen täytäntöönpanon päätyttyä
  - Tarjoajan tulee maksaa oikeasuhtainen maksu (10–30 % hankintasopimuksen kokonaisarvosta), jos alkuperävelvoitetta ei noudateta

Ei sääntöä ilman poikkeusta

- **Hankintayksiköt voivat olla soveltamatta IPI-toimenpidettä julkisia hankintoja koskevaan menettelyyn jos:**
  - **Ainoa tarjouspyynnön vaatimukset täyttävä tarjous saadaan IPI-toimenpiteiden kohteena olevasta kolmannelta maasta peräisin olevalta tarjoajalta, tai**
  - **Päätös olla soveltamatta IPI-toimenpidettä on perusteltu yleiseen etuun, kuten kansanterveyteen tai ympäristönsuojeluun liittyvistä pakottavista syistä**
- **Jos hankintayksikkö päättää olla soveltamatta IPI-toimenpidettä, tulee sen informoida asiasta komissiota**

Materiaalia IPI:stä

- **Asetus:** <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R1031&qid=1678429685941&from=EN>
- **Komission ohjeet:** [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023XC0221\(02\)&from=FI](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023XC0221(02)&from=FI)

Mikä FSR?

- Sisämarkkinoita vääristäviä ulkomaisia tukia koskeva EU-asetus 2022/2560:
<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2560/oj>
- Voimaan tammikuussa 2023, soveltaminen alkaa asteittain 6 kk – 1 v
- Kyse on komission arvioinnista, onko yritys voinut jättää kohtuuttoman edullisen tarjouksen tuen ansiosta
- Asetuksen tavoitteena on turvata reilu kilpailu

Ulkomaisten tukien aiheuttamat kilpailuvääristymät sisämarkkinoilla (oikeusperustana sisämarkkinat + yhteinen kauppapolitiikka)

**Yrityskeskittymät
ostettavan yrityksen
liikevaihto EU:ssa
≥ 500 m€**

Julkiset hankinnat
hankinnan arvo
≥ 250 m€ ja ulkomaista
rahoitusta (≥ 4 m€ /3v)

Muut markkinatilanteet
(uudet investoinnit/
kynnysarvot alittavat
yrityskaupat ja hankinnat)

Sitovat määräjät

Ennakoilmoitus komissiolle

- Komissio tutkii mahdollisen kilpailuvääristymän
- Komissio voi tehdä sitoumuspäätöksen tai kieltää yrityskaupan / hankinnan
- Ilmoitusvelvollisuuden tai yrityskaupan täytäntöönpanokiellon laiminlyönnistä sakkoja

Komission oma-aloitteinen tutkinta

- Ilmoitus tapauskohtaisesti
- Komissio voi määrätä korjaustoimia

Komissio valvoo asetuksen noudattamista merkittävillä toimivaltuuksilla huomioon kilpailuvääristymän lisäksi huomioon myönteiset tasapainottavat vaikutukset

Mitä? (FSR)

- Asetusta sovelletaan hankintamenettelyyn kun hankinnan ennakoitu arvo ylittää 250 M€.
- Tarjoajan tai tämän *pääasiallisen* alihankkijan saaman tuen määrä on yli 4 M€ / 3v.
- Ei sovelleta kiireperusteisiin suoramankintoihin

Eli? (FSR)

Hankinnan ennakoidun arvon ylittäessä 250M€ **hankintayksikkö** ilmoittaa tarjouspyynnössä, että asetuksen mukaista ilmoitusvelvollisuutta sovelletaan

Tarjoaja ilmoittaa **tarjouksessa**, onko se saanut taloudellisia panoksia.

- A) Ilmoitus, jos on saatu 4 M€ tai enemmän
- B) Vakuutus siitä, että tarjoaja tai alihankkija ei ole saanut

Asia OK, mukaan tarjousvertailuun!

Hankintayksikkö tarkastaa ilmoituksen, pyytää mahdollisia lisäselvityksiä (10 pv) ja lähettää tiedot komissiolle arvioitavaksi.

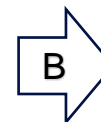

Komissio tutkii ilmoituksen, pyytää mahdollisia lisäselvityksiä (aika max. 160 työpäivää)

Komission päätös!

- A) Vääristävä tuki, tarjoaja poissuljettava
- B) Kyse ei ole vääristävästä tuesta

Asia OK, mukaan tarjousvertailuun!

Hankintayksikön poissuljettava tarjous tarjouskilpailusta

Lisäksi

- **Komission tiedonsaanti asiassa on laajaa, informointivelvollisuus hankintayksiköille ja erityisesti yrityksille**
- **FSR:n täytäntöönpanoasetuksessa annetaan tarkempia ohjeita ilmoituksen / vakuutuksen tekemisestä, lomake näitä varten on asetuksen liitteenä**
- **Muut markkinatilanteet, joissa komissio voi käynnistää tutkinnan, koskevat kynnysarvot alittavia hankintoja tai tilannetta, joissa hankintamenettely ei ole käynnissä**
- **Komission ohjeet (vuonna 2026!)**
- **Kansallinen sääntelytyö on käynnissä. Lausuntokierroksen tavoiteaikataulu kevät, hankintalain muutostarpeet?**
- **Hankintojen ilmoittamiseen liittyvät muutostarpeet huomioidaan HILMA-kehitystyössä osana hankintojen ilmoittamista koskevaa eForms-uudistusta**

Kiitos! (TEM)

JHNY

Hankintojen valvonnasta
ja valvontakäytännöistä
(KKV, OKV)

JHNY

Kilpailu- ja kuluttajaviraston julkisten hankintojen valvonta

Erityisasiantuntija Niina Ruuskanen JHNY
tutkimuspäällikkö Elisa Aalto KKV

KKV:n julkisten hankintojen valvontatoimivalta

- KKV valvoo hankintalain ja erityisalojen hankintalain noudattamista
- Valvontaa kohdistetaan ensisijaisesti Hilmassa ilmoittamatta jätettyihin suoraan hankintoihin
- Lisäksi valvontaa suunnataan muihin merkittäviin virheellisiin tai syrjiviin hankintoihin
- KKV ei siis valvo esim.:
  - PUTU-lain mukaisia hankintoja
  - Pienhankintoja tai muita hankintalain soveltamisalan ulkopuolisia hankintoja
  - Hankintojen tarkoituksenmukaisuuskysymyksiä
  - Kuntien ja hyvinvointialueiden päätöksentekoa hankinnoissa

Miten KKV valvoo?

- KKV voi selvittää valvonta-asiaa toimenpidepyynnön perusteella
  - Kuka tahansa voi tehdä toimenpidepyynnön
- KKV voi ottaa asian käsiteltäväkseen myös oma-aloitteisesti
- Mahdollinen selvitys tehdään kirjallisin selvityspyynnöin
  - Hankintojen valvonnalla ei oikeutta tehdä tarkastuksia
- Hankintayksikkö, sen sopimuskumppani, hankintayksikössä määräysvaltaa käyttävä sekä hankintamenettelyyn osallistunut elinkeinonharjoittaja ovat salassapitosäännösten estämättä velvollisia antamaan KKV:lle hankintamenettelyn lainmukaisuuden selvittämiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat
  - KKV voi asettaa tehosteeksi uhkasakon (MAO tuomitsee maksettavaksi)

Mahdolliset toimenpiteet

1. Hallintolain 53 c §:n mukainen hallinnollinen ohjaus
  - Huomion kiinnittäminen/käsityksen ilmaiseminen tai huomautus
  - Mahdollista kaikissa hankintalain vastaisissa tilanteissa
2. Kielto panna suoramankintaa koskeva päätös täytäntöön
  - Ei voida määrätä, jos asiassa on jo tehty hankintasopimus
3. Esitys markkinaoikeudelle seuraamusten määräämiseksi
  - EU- ja liitteen E-hankinnat / käyttöoikeussopimukset, joissa sopimus tehty
  - Ei mahdollinen, jos suoramankintailmoitus tehty
  - Määräaika 6 (+ 6) kk sopimuksen tekemisestä

Markkinaoikeuden ratkaisuja KKV:n esityksiin

MAO:70/2023

- HY ollut käsityksessä, että markkinaehtoisen joukkoliikenteen palveluja voi hankkia ilman kilpailuttamisvelvollisuutta
- KKV:n selvitysten myötä HY sopinut sopimuksen päättämisestä aiottua aiemmin
- MAO ei antanut merkitystä sille, että HY päättänyt sopimuksen aiemmin ja aikoo kilpailuttaa hankinnan
- MAO määräsi KKV:n esittämän seuraamusmaksun 35 000 €

MAO:67/2023

- Tähystystutkimusten ennakoitu arvo 400 000-600 000 €, hankinnan tosiasiallinen arvo ~215 000 €
- MAO katsoi, että hankinta alitti liitteen E palvelujen kansallisen kynnysarvon ja jätti esityksen tutkimatta

JHNY

Oikeuskanslerin valvonta julkisten hankintojen osalta

erityisasiantuntija Olli Jylhä

Valtionneuvoston oikeuskanslerin hankintojen valvonta

- Oikeuskanslerin tehtävänä on:
  - antaa presidentille, valtioneuvostolle ja ministeriöille tietoja ja lausuntoja oikeudellisista kysymyksistä
  - valvoa näiden valtioelinten toiminnan lainmukaisuutta
- Julkisiin hankintoihin liittyvää yleistä laillisuusvalvontaa hoitaa valtionneuvoston oikeuskansleri(330/2022)
- Kansalaiset voivat tehdä oikeuskanslerille kantelun viranomaisen toiminnasta, jota epäilevät lainvastaiseksi
  - Aikaisemmin asiasta vastasi myös eduskunnan oikeusasiamies

Oikeuskanslerin toimivalta 1/2

- Oikeuskansleri tutkii kantelun, jos sen perusteella on aihetta epäillä, että viranomainen tai muu julkista tehtävää hoitava on toiminut lainvastaisesti
- Oikeuskansleri ei tutki asiaa, jonka eduskunnan oikeusasiamies tai apulaisoikeusasiamies on jo ratkaissut tai jota käsitellään parhaillaan eduskunnan oikeusasiamiehen kansliassa
- Oikeusasiamiehen erityistehtäviin kuuluvia asiat siirretään oikeusasiamiehelle. Siirrosta ilmoitetaan kantelijalle

Oikeuskansleri toimivalta 2/2

- Oikeuskansleri ei käsittele kantelua, jos
  - kantelu koskee yli kaksi vuotta vanhaa asiaa, ellei käsittelyyn ole erityistä syytä
  - asian käsittely on vireillä toimivaltaisessa viranomaisessa (esim. MAO)
  - asiaa koskevaan päätökseen voidaan hakea muutosta säännönmukaisin (tavanomaisin) muutoksenhakukeinoin
  - kantelu ei kuulu oikeuskanslerin toimivaltaan

Oikeuskanslerin valvontatoiminnan seuraamukset

- Kantelun mahdolliset seuraukset:
  - määrätä esitutkinnan toimitettavaksi
  - nostaa syytteen vakavien lainvastaisuuksien kohdalla
  - antaa valvottavalle huomautuksen
  - esittää käsityksensä lain tai hyvän hallinnon vaatimuksista tai perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista edistävästä näkökohdista
  - antaa valvottavalle tietoa lain ja hyvän hallintotavan mukaisesta menettelystä
  - suositella valvottavaa hyvittämään aiheutuneen vahingon tai poikkeustapauksissa myös hakea lainvoimaisen päätöksen tai tuomion purkamista
  - tehdä esityksen puutteellisen tai ristiriitaisen sääntelyn muuttamiseksi

Oikeuskanslerin ratkaisuja

OKV/2734/10/2021

OKV/996/10/2020

OKV/2734/10/2021 Kunnan menettely kiinteistöinventoinnin teettämisessä

- Kunta ylläpitää rakennus- ja huoneistotietoja sähköistä ylläpitopalvelua
- Kunta X oli ulkoistanut mittauspalvelut kilpailutuksen kautta toimijalle Y
- Vain pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa tapahtuvaa mittaamista ei voi ulkoistaa markkinatoimijalle (kyseessä ei kuitenkaan ollut tällainen mittaus)

- Lopputulos:
  - Hankinnan on saanut ulkoistaa. Oikeuskansleri kuitenkin kiinnitti huomion siihen että sopimuksen kohde tulee yksilöidä tarkkarajaisesti.
  - Toiminnan tekninen ja avustava luonne tulee olla selvillä ja kotirauhan piiri tulee huomioida

OKV/996/10/2020 Valtion varojen käyttäminen vaatii ministeriltä harkintaa 1/2

- Ministeriö osti viestintä- ja esiintymiskoulutusta ministerille
  - Hankittu koulutus ei liittynyt vahvasti ministerin tehtäviin
  - Hankinnan arvo on alle kansallisen kynnysarvon (suorahankinta)
  - Ministerin erityisavustaja on saanut käräjäoikeudessa tuomion petoksesta ja virkavelvollisuuden rikkomisesta samasta asiasta (tuomiosta valitettu)
- Asiasta on oikeuskanslerille kanneltu ja oikeuskansleri on ratkaisussaan arvioinut onko lainsäädäntöä rikottu

OKV/996/10/2020 Lopputulos 2/2

- Ministeri ei sopinut koulutuksen ajankohtia ja tarkempaa sisältöä, eikä hänen tietoonsa tuotu ongelmia viestintäkoulutukseen liittyen
- Lopputulos: Oikeuskansleri antoi moitteet entiselle valtiovarainministeriä riittämättömästä harkinnasta valtion varojen käytössä. Valtion varojen käyttäminen edellyttää ministeriltä tarkkaavaisuutta ja huolellista harkintaa. Arvion mukaan kyseessä ei ole rikollinen toiminta. Oikeuskanslerin mukaan asiassa ei ollut edellytyksiä esitutkinnan käynnistämiseksi.

JHNY

Yhteenveto hankintojen valvonnasta

Julkisten hankintojen valvonta

OKV

- Toimivalta valvoa yleisesti lainmukaisuutta julkisissa hankinnoissa
- Kantelu tai oma-aloitteinen tutkinta
- Laillisuusvalvontakäynnit mahdollisia
- Hallinnollisen ohjauksen lisäksi voi mm. määrätä esitutkinnan toimitettavaksi tai nostaa syytteen vakavien lainvastaisuuksien kohdalla

KKV

- Vain hankintalainsäädännön valvonta
- Painottuu suoraan hankintoihin
- Toimenpidepyyntö tai oma-aloitteinen tutkinta
- Ei tee tarkastuksia
- Hallinnollisen ohjauksen lisäksi voi tehdä esityksiä markkinaoikeudelle seuraamusten määräämiseksi

Kiitos! Yhdessä kohti #paremmathankinnat

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö

hankinnat@kuntaliitto.fi

@JHNYneuvoo

JH

JULKISTEN
HANKINTOJEN
NEUVONTAYKSIKKÖ

NY

KUNTA
LIITTO

Kommun-
förbundet

JHNY

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet